

YEDİ İKLİM KÜLTÜR SANAT MEDENİYET EDEBİYAT

AYLIK DERGİ

(Sayı 321, Aralık 2016, ss.36-40)

TÜRK HİKÂYESİNDE MİLLİ BİR SES: ŞEVKET BULUT

Mustafa KARABULUT¹

Şevket Bulut, Cumhuriyet dönemi Türk hikâyesinin önemli isimlerinden olup bundan yirmi yıl önce 17.09.1996 tarihinde vefat etti. Ruhu şâd olsun!

O, bütün insanlara sevgi ile yaklaşan bir gönül insanıdır ve bu özelliğini bütün hikâyelerinde dikkatlere sunar. Bulut hikâyelerinde halkın düşünüş ve davranış biçimlerini, acılarını, yoksulluklarını, gelenek ve göreneklerini, kısaca bütün yaşamını tarafsız bir şekilde dile getirilir. Halkın yoksulluğunu işlerken ideolojik ve hamasi bir tutum sergilemez ve halkı istismar etmez.

1. Hayatı

Şevket Bulut (31.07.1936-17.09.1996), Kilis'in Musabeyli bucağına bağlı bir köyde dünyaya gelir.² Babasının ismi Mehmet, annesininki Meryem'dir. II. Dünya Savaşı sebebiyle babası askere alınan Bulut, ailesiyle birlikte 1944 yılında Sapkanlı köyüne taşınır. Yazarın babası, 1944 yılında genç yaşta mide kanamasından ölür. Şevket Bulut 1951'de Kilis Cumhuriyet İlkokulu'nu bitirir. İlkokulu bitirince 1952'de Devlet Yatılı Sınavı'nı kazanarak Adana Yapı Enstitüsü'nde okumaya başlar.

1957-1959 yılları arasında Erzurum Teknikler Okulu'nda okuyarak inşaat teknikeri olur. Şevket Bulut, stajını Devlet Demir Yolları'nın Kars-Sarıkamış yöresinde inşa ettiği "Büyüktünel" inşaatında yapar. 1959'da mezun olduktan sonra Kahramanmaraş Milli Eğitim Müdürlüğü'nde inşaat teknikeri olarak çalışmaya başlar. Bulut, 1970'te Kahramanmaraş Bayındırlık Müdürlüğü'nde görev alır. Görevi nedeniyle birçok ilçe ve köyü gezip görme imkânı bulan yazar, meşhur âşıklerle tanışır. Ayrıca Ahmet Çıtak, Abdurrahim Karakoç, Hayati Vasfî Taş yürek, Hafız Rahmi, Bahaettin Karakoç, Ali Akbaş gibi tanınmış şairlerle samimiyet kurar.³ 1982-1986 yılları arasında Sivas Yapı İşleri 16. Bölge Müdürlüğü ile Sivas Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü'nde görev yapan Bulut, 1986 yılında emekli olur.⁴

Şevket Bulut Kahramanmaraş'ta "Dergâh İnşaat Bürosu" adlı büroda taahhüt işleri ve teknik işler yapar. Yazar, bu dönemde edebi faaliyetlerine devam eder. Bulut bu konuda şöyle der: "Eşim Kahramanmaraşlıdır. İki kızım ve bir oğlum var. Dört torun sahibiyim... Ömrümün sonuna yaklaşmama rağmen edebî çalışmalarımnda kendimi daha işin başında sayıyorum.

¹ Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Adıyaman. E-mail: mkarabulut@adiyaman.edu.tr

² Bu yazının hazırlanmasında şu eserden yararlanılmıştır: Mustafa Karabulut, Şevket Bulut, Hayatı ve Eserleri, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1997.

³ İbrahim Erşahin, Folklor Malzemesinin Modern Türk Hikâyesinde Kullanılması ve Şevket Bulut Örneği, Yüksek Lisans Tezi, 1996, Kahramanmaraş.

⁴ İbrahim Erşahin, age.

Yazmak benim için büyük bir tutkudur. Hakk'ın rızasını, halkınım sevgisini kazanmak için yazıyorum. Benim için geride bırakacağım en büyük miras kaleminin ürünleridir.”⁵

2. Hikâye Anlayışı

İlk hikâyesi 1970 yılında Hareket Dergisi'nde “Odacı Mehmet Efendi” adıyla yayımlanan Şevket Bulut'un toplamda sekiz hikâye kitabı yayımlanır:

Al Karısı (1971), İstanbul: Hareket Yayınları.

Sarı Arabalar (1974), İstanbul: Hareket Yayınları.

Dilek Çınarı (1975), İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.

Kefensiz Ölüler (1984), İstanbul: Dergâh Yayınları.

Baharı Göremeyen Çocuklar. (1996), Kahramanmaraş: Dolunay Yayınları.

Sınırdaki Tarla (1996), Kahramanmaraş: Dolunay Yayınları.

Yıkık Minare (1996), Kahramanmaraş: Dolunay Yayınları.

Derin Kuyu (2007), Kahramanmaraş: Dolunay Yayınları.

Bulut'un hikâyelerinde en çok işlenen temaları şöyle ifade edebiliriz:

“*Al Karısı*: cahillik, evlilik, cinsellik, ihtiras, namus, inanç, örf ve adetler, kaçakçılık, sahtekârlık, Anadolu kadınının yaşantısı,

Dilek Çınarı: inanç, kutsal değerler, soyluluk, ülkenin geri kalmışlığı,

Kefensiz Ölüler: ölüm korkusu, pişmanlık, fırsatçılık, dürüstlük, rüşvet, görev bilinçsizliği,

Sınırdaki Tarla: vatan sevgisi, manevi değerler, yanlış inançlar, çalışkanlık, iyilikseverlik, haksızlık, yardım severlik ve Anadolu insanının saflığı,

Yıkık Minare'de: güneydoğu insanının gelenek görenek çizgisinde acıları, umutlarını, inanç ve davranışları,

Baharı Görmeyen Çocuklar: Maraş olayları, namus, ihmâlkârlık, güvensizlik ve komşuluk hakkı vb. anlatılır.”⁶

Son hikâye kitabı *Derin Kuyu*'da ise köy yaşamı, evlilik, aile, yardımseverlik, inanç, yoksulluk vb. konular işlenir.

Özellikle son hikâye kitabı olan *Baharı Görmeyen Çocuklar*'daki tüm hikâyelerin temelinde “1978 Kahramanmaraş Olayları” yer alır.

Şevket Bulut görevli olarak çalıştığı dönem Maraş'ın 500'den fazla köyünü tanıma imkânı bulduğundan bu yörelere ait derlemelerini ve gezdiği yerleri gördüğü olayları hikâyelerinde kullanır. “Şevket Bulut, sözlü ve yazılı kültürümüzün, halkımızın hayat, gelenek, inanç vb. tarihsel, toplumsal yapımızın asıl kurucu öğelerinin daha küçük yaştan itibaren, bilinçli bir şekilde ayırımında olmasa bile tam ortasından vurup geçen bir hayat yolunda yürümüştür. Doğu, Güney ve Güneydoğu bölgelerinin insanî, kültürel ve tarihsel birikimini, bizzat yaşayan bir tanık olarak küçük yaşlardan itibaren tanıma ve bu birikimle donanma şansını yakalamıştır.”⁷

Şevket Bulut'un “Oynaş” ile “Kuyruğu Kesilen At” (Obalar ve Atlar ismiyle) isimli iki hikâyesi kısa metrajlı drama olarak filme alınmıştır.

⁵ Ahmet Türk, “Şevket Bulut ile Yapılan Son Konuşma”, Dergâh, Edebiyat, Sanat, Kültür Dergisi, C. VII, S. 82. Aralık 1996.

⁶ Ekrem Karadişoğulları, Şevket Bulut ve Hikâyeciliği, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Dergisi, Sayı: 33, Erzurum 2007, s.138-139.

⁷ Ömer Lekesiz, Yeni Türk Edebiyatında Öykü-4, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2001, s.186.

Yazarın en önemli ödülü Kayseri Sanatçılar Derneği tarafından, 1981 yılında, “yılın hikâyecisi” seçilmesidir. Şevket Bulut, Cumhuriyet döneminin 100 önemli hikâyecisi arasında gösterilmiştir.⁸

Şevket Bulut, sanatçının halktan uzak olmamasını ister. Öz benliğinden kopmuş, toplumun yaşantısına eğilmeyen sanatçı başarılı olamaz. O, bununla beraber Batı’yı taklit eden yazarları yermektedir. Ona göre bir sanatçının kalıcı eser verebilmesi için sağlam bir dünya görüşünün olması gerekir. Bu ise “millî benliğe dönüşle” gerçekleşebilir: “Ben mahallilikten milliliğe, millilikten ise evrenselliğe gidileceği görüşündeyim... Hikâyelerimde Maraş, Gaziantep, Adana, Hatay, Malatya gibi geniş bir bölgeyi işlemeye çalışıyorum. Bilmediğim, görmediğim bir çevreyi ve insanlarını nasıl anlatırım? İnsan her yerde insandır... Önemli olan bir bölgeyi odak alarak onun kımıl kımıl yaşantısını verebilmek, dramını yakalayabilmektir...”⁹

Kahramanmaraş, Kilis, Gaziantep vb. şehirler Şevket Bulut’un hikâyelerinde ciddi mekânlardır. “O tıpkı halk hikâyecileri gibi bu bölgelerin, özellikle Kahramanmaraş’ın hikâyesini yazmıştır. Yaşadığı ilin coğrafyasını adım adım gezmiş ve bu coğrafyayı bir gergef gibi ilmik ilmik işleyerek hikâyelerine mekân eylemiştir. Kavşut Köyü, Döngel, Kılavuzlu, Kürtül... köyleri; Süleymanlı bucağı, Ekinözü, Elbistan, Andırın, Afşin, Pazarcık, Göksun... ilçeleri; caddesi, okulu, askerlik şubesi, camisi, Yörükselim, Mağaralı, Pınarbaşı mahalleleriyle, 12 Şubat Bayramıyla hikâyelerinde Kahramanmaraş tablolaşmıştır.”¹⁰ O iyi bir folklorcu gibi güneydoğu insanının değerler dünyasına ışık tutmuştur. Hikâyelerinde atasözü, deyim, halk söyleyişi, halk hikâyeleri, halk inanışları geniş bir yer tutar... Şevket Bulut yaşadığı yörelerin kültür kaynaklarından beslenmiş, halk kültürünü sanatçı kişiliğinin potasında eriterek bir senteze ulaşmış ve bunları yeniden halkıyla paylaşmıştır.¹¹

Şevket Bulut, kendisini solcu yazarlardan ayırarak “ruhçu ve milliyetçi bir yazar” olduğunu belirtir. “Dünya görüşüm, sanat anlayışımla solcu yazarlara benzediğimi sanmıyorum. Bekir Yıldız da kaçakçılık sorunlarına eğiliyor. “Kaçakçı Şahan”la “Oynaş” arasında mesaj ve yorum açısından hiçbir benzerlik bulamazsınız. Önemli olan yorum ve yazarın olaya bakış tarzıdır. Yıldız bir Marksist ben ise ruhçu ve milliyetçi bir yazarım. Milletimin ruh yapısını, eğilim ve arzularını daha iyi biliyorum. Gerçekçilik solcuların inhisarında değildir. Gerçekçilik bir akımdır. Onu herkes kullanabilir. Ruhçu ve milliyetçi bir anlayışla da gerçekçilik hikâyelerimde uyguladığım işte budur.”¹²

Yazar, hikâyelerinde tarafsız bir bakış açısına sahiptir. Aleviler veya Alevilik üzerine kaleme aldığı “Kuyruğu Kesilen At” adlı hikâyesinde milletimizi Alevi, Sünni diye ayırmanın yanlışlığı dile getirilir. “Hikâye, hemen hemen Şevket Bulut’un diğer eserleriyle de aynı özellikleri taşımasına rağmen zaman zaman onlardan farklılıklar gösteren, Bulut’un değişik teknikler uygulamaya çalıştığı ve yer yer kendi metodunun dışına çıktığı; gerek konusu ve kurgusu, gerekse üslûbu ve tahkiyesi bakımından önemli ve başarılı olduğu hikâyelerinden birisidir.”¹³

⁸ Mustafa Karabulut, Şevket Bulut’un Hayatı ve Hikâye Anlayışı, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, Sayfa: 183-190, Elazığ 2002, s.186.

⁹ Ümit Fehmi Sorgunlu, Hikâyeci Şevket Bulut ile bir konuşma, Kayseri, Küçük Dergi Sayı: 12, Mayıs 1980.

¹⁰ Ramazan Avcı, Şevket Bulut ve Kahramanmaraş, Alkış, 2 Aylık Kültür Sanat Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 33, Mayıs-Haziran 2007, s.10.

¹¹ Ekrem Karadoğulları, Şevket Bulut ve Hikâyeciliği A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Dergisi, Sayı 33, Erzurum 2007, s.139.

¹² Eshabil Karademir, “Oynaş Yazarı Şevket Bulut’la bir Konuşma”, Hisar Dergisi, Temmuz, 1977.

¹³ İhsan Safi, Şevket Bulut’un “Kuyruğu Kesilen At” Hikâyesi, İlmî Araştırmalar, Sayı: 25, 2008, 122.

Bulut, *Baharı Göremeyen Çocuklar* adlı hikâye kitabında birlik ve beraberlik mesajları verir. “Şevket Bulut’un hikâyelerinde Alevi olan ile olmayan arasındaki birlikteliği gösterme, inşa etme çabasını sezdiren bahislerle gündeme gelen Aleviler ve Alevilik algısı, yazarın Aralık 1978 Maraş Olayları’nı konu alan hikâyelerinde daha geniş olarak tartışılır. Şevket Bulut’un hikâyelerinde gündeme getirilen Alevilik konusu, Maraş Olayları öncesini anlatan hikâyeler ve Maraş Olayları’nı konu edinen hikâyeler etrafında değerlendirilebilir.”¹⁴

Şevket Bulut, sanatçının ideolojiden uzak durmasını ister. İdeolojisi görülebilen eser ucuz sanal eserdir. Kendisini politikanın içine kaptıran kimse sanatçılığından çok şey kaybeder. Bulut’a göre yazar ülkenin sorunlarını eserlerine alarak bu meselelerin çözülmesinde öncü olmalıdır. Bu bakımdan yazar politikacıya yön vermelidir.

Şevket Bulut’a göre sanatçı, milletinin değerlerine bağlı kaldıkça başarılı olabilir. Yazarın dünya görüşünün eserleri ne de yansıdığını belirten Bulut: “Sanatın da kendine özgü kuralları vardır... İdeoloji için sanat feda edilemez...”¹⁵ der.

Yazarın hikâye anlayışını şöyle sıralayabiliriz:

- Hikâye, romana geçiş için bir basamak değildir.
- Hikâyeler ideoloji için yazılmamalıdır.
- Hikâyede mahallilikten milliliğe, millilikten evrenselliğe gidilir.
- Hikâyeleri genellikle gerçekçi-gözlemci tarzda yazılmıştır.
- Hikâyelerde yaşanmış ve yaşanması muhtemel olaylar vardır.
- Hikâye yazmak için birikim olmalıdır.
- Mekân seçimi önemlidir.
- Şevket Bulut, Ömer Seyfettin hikâyesinin bir devamı olarak millî ve gerçekçi hikâye tarzını devam ettirir.
- Şevket Bulut’un amacı memleket sorunlarını irdelemektir.
- Şevket Bulut’un hikâyelerinde çok zengin bir şahıs kadrosu görülür.
- Yazar, hikâyelerini sade bir dille yazmıştır.
- Maupassant tarzı hikâye anlayışına yakındır.

Sonuç

Türk edebiyatının Anadolu’yu ve Anadolu insanını gerçekçi bir anlayışla nakleden yazarlarımızdan biri olan Şevket Bulut bir “Anadolu hikâyecisi”dir. O, Anadolu’nun zengin kültürünü eserlerinde sade bir dille ve akıcı bir üslûpla anlatır. Eserlerinde; gelenek-görenekler, menkıbe, efsane, keramet, zenginlik, fakirlik, sevinç, hüzün, kadere razı olma, menfaatler, bilgelik vb. konuları işleyen yazar, Türk hikâyeciliği içerisinde Ömer Seyfettin mektebinin bit devamıdır. Bulut mahallilikten hareket etmesine rağmen mahallilikte kalmayıp milli bir çizgiye ulaşır. Ele aldığı konular belirli bir yöreden çıkmış olmasına rağmen bütün Anadolu halkının gözü kulağı olur. Şevket Bulut, bütün bu özellikleriyle dönemi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Hikâyelerinde Bulut; miili, milliyetçi ve İslamcı bir çizgi takip eder. Şevket Bulut, 1970 sonrası Türk hikâyesinde milliyetçi ve muhafazakâr bir bakış açısına sahip olup onun hikâye anlayışı Sevinç Çöküm, Ali Haydar Haksal, Sadık Yalsızuçanlar, Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Mustafa Kutlu, İsmail Kılıoğlu, Hüseyin Su vb. hikâyecilere yakındır. Ruhu şâd olsun!

¹⁴ Alpay Doğan Yıldız, Şevket Bulut’un Hikâyelerinde Aleviler ve Alevilik Algısı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2011, Sayı 59, s.342-343.

¹⁵ Ümit Fehmi Sorgunlu, agm.

Kaynakça

AVCI, Ramazan (2007), Şevket Bulut ve Kahramanmaraş, Alkış, 2 Aylık Kültür Sanat Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 33, Mayıs-Haziran.

BULUT, Şevket (tarihsiz), Abbas Sayar'ın “Yılkı Atı” Romanının İncelenmesi, Hareket dergisi, S. 63.

EREN, Arif (2007), Bir Anadolu Hikâyecisi Şevket Bulut, Alkış, 2 Aylık Kültür Sanat Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 33, Mayıs-Haziran.

KARABULUT, Mustafa (1997), Şevket Bulut Hayatı ve Eserleri, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

KARABULUT, Mustafa (2002), Şevket Bulut'un Hayatı ve Hikâye Anlayışı, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, Sayfa: 183-190, Elazığ.

KARADEMİR, Eshabil (1977), “Oynaş Yazarı Şevket Bulut'la bir Konuşma”, Hisar Dergisi, Temmuz.

KARADIŞOĞULLARI, Ekrem (2007), Şevket Bulut ve Hikâyeciliği, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı: 33, Erzurum.

SAFİ, İhsan (2008), Şevket Bulut'un “Kuyruğu Kesilen At” Hikâyesi, İlmî Araştırmalar, Sayı: 25.

SORGUNLU, Ümit Fehmi (1980), Hikâyeci Şevket Bulut ile Bir Konuşma, Kayseri, Küçük Dergi Sayı: 12, Mayıs.

TÜRK, Ahmet (1996). Şevket Bulut ile Yapılan Son Konuşma, Dergâh, Edebiyat Sanat Kültür Dergisi, C. VII, Sayı: 82, Aralık.

YILDIZ, Alpay Doğan (2011), Şevket Bulut'un Hikâyelerinde Aleviler ve Alevilik Algısı, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 59.